

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VAI TRÒ CỦA THANH NIÊN - KẾ THỪA, VẬN DỤNG CỦA ĐẢNG TA TRONG THỜI KỲ ĐẨY MẠNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA

✍ NGUYỄN HỮU TÀI - LÊ VĂN CÔNG*

Ngày nhận: 27/3/2020

Ngày phân biện: 22/4/2020

Ngày duyệt đăng: 20/5/2020

Tóm tắt: “Một năm khởi đầu từ mùa xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội” [1, tr.194] - những tư tưởng cốt lõi của Chủ tịch Hồ Chí Minh về thanh niên - những người kế cận của Đảng, là sự thể hiện tầm nhìn chiến lược với lực lượng thừa kế xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Kế thừa và vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của thanh niên, trong quá trình lãnh đạo đất nước, Đảng ta luôn đánh giá cao vai trò và xác định thanh niên là lực lượng xung kích cách mạng, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là đội dự bị tin cậy của Đảng, công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc.

Từ khóa: Tư tưởng Hồ Chí Minh; thanh niên; Đảng Cộng sản Việt Nam.

HO CHI MINH'S IDEOLOGY ON YOUTH'S ROLE - HOW OUR PARTY ADOPTS AND APPLIES IN AN ERA OF STRENGTHENING INDUSTRIALIZATION AND MODERNIZATION

Abstract: “A year starts from spring. A life starts from youth. Youth is the spring of society” - President Ho Chi Minh's ideas about young people - the Party's successors, is an expression of the strategic vision with the inheritance force to build and protect Country. Inheriting and applying Ho Chi Minh's thought creatively about the young people's role in the process of leading the country, our Party always appreciates the role and identifies that young people are the revolutionary strike force, HoChiMinh Communist Youth Union, the trusted reserve team of the Party; Works of Youth are vital issue for the nation.

Keywords: Ho Chi Minh thought; Youth; Communist Party of Vietnam.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của thanh niên

Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đánh giá cao vị trí, vai trò quan trọng của thanh niên - lực lượng kế cận của Đảng, đối với sự nghiệp của Đảng, tương lai, vận mệnh của dân tộc, tiền đồ của Tổ quốc. Theo đó, Người nhìn nhận thanh niên với tất cả đặc điểm về lứa tuổi, ước mơ, hoài bão, khát vọng của họ và đi đến khẳng định “Thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà” [2, tr.530], và rằng “Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh một phần lớn là do các thanh niên” [3, tr.216].

Với tư duy biện chứng, Hồ Chí Minh luôn xem thanh niên không phải là một chủ thể bất định mà là những chủ thể đang phát triển, đang hoàn thiện về mọi mặt. Do đó, khi đề cập sâu hơn về vai trò to lớn của thanh niên, đối với sự nghiệp cách mạng của nước nhà, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã làm rõ nội

hàm “người chủ tương lai của nước nhà” dựa trên các mặt: i) theo Người là thanh niên một thế hệ xã hội có vai trò quyết định trong việc “tiếp sức cách mạng cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách, diu dắt thế hệ thanh niên tương lai - tức là các cháu nhi đồng” [4, tr.298]; ii) “thanh niên là người xung phong trong công cuộc phát triển kinh tế và văn hóa trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội” [5, tr.298]; và iii) trong công cuộc đánh đuổi các thế lực ngoại bang xâm lược, giành độc lập dân tộc và bảo vệ an ninh trật tự cho toàn xã hội “thanh niên là lực lượng cơ bản trong bộ đội, công an và dân quân tự vệ, đang hăng hái giữ gìn trật tự trị an, bảo vệ Tổ quốc” [6, tr.299].

Tư tưởng nhất quán về vai trò to lớn của thanh niên đối với Đảng, đối với quốc gia, dân tộc tiếp tục

* Trường Đại học Chính trị - Bộ Quốc phòng

được Người khẳng định trong bài nói chuyện tại hội nghị chuyên đề sinh viên quốc tế họp tại Việt Nam (01-9-1961). Theo đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Thời đại này là thời đại vẻ vang của thanh niên. Mà thanh niên phải là những đội xung phong trên các mặt trận chính trị, kinh tế, khoa học, kỹ thuật” [7, tr.188]. Thực tiễn đã chứng minh, tính đúng đắn của tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò to lớn của thanh niên. Thanh niên Việt Nam trong các giai đoạn lịch sử luôn giữ vai trò quan trọng, luôn thể hiện tinh thần xả thân trong các cuộc chiến tranh giữ nước và luôn là lực lượng quan trọng trong thời kỳ kiến thiết đất nước. Thanh niên Việt Nam trong cuộc cách mạng dân tộc, dân chủ; trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước; trong thời kỳ kiến thiết đất nước sau chiến tranh; trong thời kỳ đổi mới, thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước luôn phát huy truyền thống của dân tộc, luôn nêu cao tinh thần xung phong, tình nguyện, xung kích, đi đầu để hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ Đảng, nhà nước và nhân dân tin tưởng giao phó.

Song hành với những đánh giá cao vị trí, vai trò của thanh niên là những mong mỏi, kỳ vọng lớn lao vào các thế hệ thanh niên Việt Nam “Bác mong các cháu đều xứng đáng là những anh hùng trong sự nghiệp cách mạng tiêu diệt chủ nghĩa đế quốc và xây dựng xã hội mới” [8, tr.245]. Hồ Chí Minh yêu cầu thanh niên phải không ngừng học tập nâng cao trình độ mọi mặt, theo phương châm “thanh niên muốn làm chủ tương lai cho xứng đáng thì ngay hiện tại phải rèn luyện tinh thần và lực lượng của mình, phải làm việc để chuẩn bị cái tương lai đó” [9, tr.216]. Và để cụ thể hóa cho phương châm đó, Người đòi hỏi thanh niên “phải xung phong hăng hái thực hiện khẩu hiệu: Đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên làm” [10, tr.70]. Ra sức học tập nâng cao trình độ chính trị, văn hoá, khoa học kỹ thuật và quân sự để cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc, cho nhân dân. Có như vậy mới xứng đáng là lực lượng nòng cốt, là “rường cột” của nước nhà.

Để thực sự là thế hệ tương lai của nước nhà Người còn yêu cầu thanh niên “Phải thấm nhuần đạo đức cách mạng tức là khiêm tốn, đoàn kết, thực hành chủ nghĩa tập thể, thương yêu, giúp đỡ lẫn nhau, người tiên tiến thì giúp đỡ người kém, người kém phải cố gắng để tiến lên, ra sức cần kiệm xây dựng nước nhà. Phải nghiêm khắc chống

chủ nghĩa cá nhân như tự tư, tự lợi, tự kiêu, tự mãn, chỉ tham việc gì có danh tiếng, xem khinh những công việc bình thường. Phải chống tham ô, lãng phí. Phải cố gắng học hỏi để không ngừng nâng cao trình độ chính trị, văn hóa và kỹ thuật để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân” [11, tr.530].

Quá trình hoạt động cách mạng Người nhận thấy, “ưu điểm của thanh niên ta là hăng hái, giàu tinh thần xung phong. Khuyết điểm là ham chuộng hình thức, bệnh cá nhân, bệnh anh hùng” [12, tr.265]. Và rằng “Nhiệm vụ của thanh niên không phải là hỏi nước nhà đã cho mình những gì. Mà phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà? Mình phải làm thế nào cho ích lợi nước nhà nhiều hơn?” [13, tr.265]. Do đó, để công tác giáo dục thanh niên được tốt hơn, xứng đáng với vai trò to lớn của thanh niên đối với Đảng, với nhân dân và với Tổ quốc. Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu phải kết hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình, xã hội và chính sự tự giáo dục của thanh niên trong việc giáo dục, rèn luyện thanh niên. Người chỉ rõ “Trường học, gia đình và đoàn thể thanh niên phải liên hệ chặt chẽ trong việc giáo dục thanh niên. Thanh niên phải chuyên tâm học hành và công tác, nhưng cũng cần có vui chơi” [14, tr.266] và “Trường học, gia đình và toàn thể thanh niên, phải chú ý đến giáo dục tư tưởng, thái độ, hoạt động và sinh hoạt hằng ngày của thanh niên, để kịp thời khuyến khích, uốn nắn, sửa chữa” [15, tr.266]. Có như vậy, mới giúp cho thanh niên thật xứng đáng là người chủ của một nước xã hội chủ nghĩa.

Trong bản Di chúc lịch sử, Bác tiếp tục khẳng định “Đoàn viên thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ” [16, tr.612]. Trước lúc đi xa, ngay sau công tác Đảng, thế hệ trẻ là đối tượng quan trọng được Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm, chú trọng. Chính vì gửi gắm lòng tin vào thế hệ trẻ, vào thanh niên, Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nhiều lần khẳng định thanh niên là lực lượng kế tục sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng và của dân tộc. Vì vậy, đào tạo thế hệ trẻ kế thừa sự nghiệp cách mạng là mối quan tâm lớn nhất của Người, từ đó Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn nhủ “Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết” [17, tr.144]. Và theo Chủ tịch Hồ Chí Minh lực lượng có trách nhiệm chính trong công tác bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau không ai khác ngoài Đảng ta, Người nhắc nhở:

“Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng” vừa “chuyên” [18, tr.612].

Tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên - những người kế cận của Đảng, thể hiện tầm nhìn chiến lược, tư duy biện chứng đối với lực lượng thừa kế xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Tình cảm, sự quan tâm, chăm lo, dìu dắt của Người dành cho thanh niên luôn là nguồn động lực, khích lệ ý chí, tinh thần nghị lực vươn lên chiếm lĩnh những tầm cao mới của các thế hệ thanh niên, trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước hiện nay.

2. Sự vận dụng của Đảng Cộng sản Việt Nam

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của thanh niên trong giai đoạn hiện nay - Đảng và Nhà nước ta luôn khẳng định: Thanh niên là lực lượng xung kích cách mạng, là nguồn nhân lực quyết định thắng lợi của sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước. Theo đó, trong những thời kỳ cách mạng khác nhau, Đảng ta luôn quan tâm lãnh đạo công tác thanh niên và đề ra nhiệm vụ lãnh đạo công tác thanh niên. Cụ thể, trong từng giai đoạn Đảng đều có các nghị quyết chuyên đề về sự lãnh đạo của Đảng đối về thanh niên và công tác thanh niên.

Bước vào thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, tại Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương (khóa VII) đã ban hành Nghị quyết số 04-NQ/HNTW, ngày 14-1-1993, về công tác thanh niên trong thời kỳ mới, trong đó Đảng chỉ rõ: “Thanh niên là lực lượng xung kích trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Sự nghiệp đổi mới có thành công hay không, đất nước bước vào thế kỷ XXI có vị trí xứng đáng trong cộng đồng thế giới hay không, cách mạng Việt Nam có vững bước theo con đường xã hội chủ nghĩa hay không phần lớn tùy thuộc vào lực lượng thanh niên, vào việc bồi dưỡng rèn luyện thế hệ thanh niên” [19, tr.538-539]. Điều đó thể hiện, Đảng nhận thức đúng đắn nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của thanh niên, tầm quan trọng của việc bồi dưỡng thế hệ trẻ. Do đó, Đảng kết luận rõ ràng: “Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc, là một trong những nhân tố thành bại của cách mạng” [20, tr.539]. Đây là bài học có giá trị về đường lối vận động nhân dân, xây dựng lực lượng cách mạng đầy sáng tạo của Đảng nhằm

bồi dưỡng giáo dục và tổ chức thanh niên thành lực lượng kế cận tiếp sức cho các thế hệ cách mạng đi trước.

Kế thừa và phát triển các quan điểm trên, ngày 25/7/2008, Hội nghị lần thứ 7 Ban Chấp hành Trung ương khóa X đã ra Nghị quyết số 25 về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa”. Nghị quyết đánh giá cao vai trò của thanh niên Việt Nam và tầm quan trọng của công tác thanh niên: “Thanh niên là rường cột của nước nhà, chủ nhân tương lai của đất nước, là lực lượng xung kích trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Thanh niên được đặt ở vị trí trung tâm trong chiến lược bồi dưỡng, phát huy nhân tố và nguồn lực con người. Nghị quyết xác định: Chăm lo, bồi dưỡng, giáo dục thanh niên thành lớp người “vừa hồng, vừa chuyên” theo tư tưởng Hồ Chí Minh, là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị dưới sự lãnh đạo của Đảng, vai trò quan trọng của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, gia đình, nhà trường và xã hội. Chăm lo, phát triển thanh niên vừa là mục tiêu, vừa là động lực bảo đảm cho ổn định và phát triển vững bền của đất nước”; và tiếp tục khẳng định “Công tác thanh niên là vấn đề sống còn của dân tộc”. Đây là phương hướng, nhiệm vụ để Đảng, Nhà nước và toàn xã hội chăm lo, phát triển thanh niên, trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế.

Phát triển những quan điểm trước đó, tại Đại hội XI của Đảng đã nhấn mạnh: “Làm tốt công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, truyền thống, lí tưởng, đạo đức và lối sống; tạo điều kiện học tập, lao động, giải trí, phát triển thể lực, trí tuệ cho thế hệ trẻ. Khuyến khích, cổ vũ thanh niên nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão lớn, xung kích, sáng tạo, làm chủ khoa học, công nghệ hiện đại. Hình thành lớp thanh niên ưu tú trên mọi lĩnh vực, kế tục trung thành và xuất sắc sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc, góp phần quan trọng vào sự nghiệp đẩy mạnh CNH, HĐH, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa” [21, tr.243]. Cương lĩnh Chính trị (có sự bổ sung, phát triển năm 2011) cũng khẳng định: “Quan tâm đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ kế tục xứng đáng sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc” [22].

Cụ thể hóa chủ trương của Đảng tại Đại hội lần thứ XI về thanh niên, Bộ Chính trị khóa XI đã ban hành Kết luận số 80-KL/TW, ngày 25-12-2013, về đẩy mạnh thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X về “*Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa*” chỉ rõ: “Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh tăng cường công tác giáo dục lý tưởng, đạo đức cách mạng, tư tưởng chính trị cho thanh niên, đấu tranh với các âm mưu lôi kéo, kích động thanh niên tham gia các hoạt động sai trái. Tiếp tục đổi mới phương thức tập hợp, mở rộng mặt trận đoàn kết thanh niên. Chú trọng xây dựng mô hình tổ chức và phương thức tập hợp thanh niên thông qua các mạng viễn thông, in-tơ-nét, thanh niên ở địa bàn dân cư và các doanh nghiệp mọi thành phần kinh tế”. Sự ra đời của Kết luận số 80 tiếp tục củng cố, tăng cường sự quan tâm của các cấp ủy đảng, chính quyền đối với công tác thanh niên nói chung, công tác đoàn và phong trào thanh, thiếu nhi nói riêng.

Đại hội XII của Đảng diễn ra trong bối cảnh cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đang tác động mạnh mẽ tới mọi mặt đời sống, Đảng ta tiếp tục khẳng định “phát huy vai trò của thế hệ trẻ trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc” [23, tr.162-163] là một trong những mục tiêu tổng quát của nội dung phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc trong những năm tiếp theo, từ đó xác định “Đổi mới nội dung, phương thức giáo dục chính trị, tư tưởng, lý tưởng, truyền thống, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, lòng yêu nước, xây dựng đạo đức, lối sống lành mạnh, ý thức tôn trọng và nghiêm chỉnh chấp hành Hiến pháp và pháp luật cho thế hệ trẻ. Có cơ chế, chính sách phù hợp tạo môi trường, điều kiện thuận lợi cho thế hệ trẻ học tập, nghiên cứu, lao động, giải trí, phát triển trí tuệ, kỹ năng, thể lực. Khuyến khích, cổ vũ thanh niên nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, xung kích, sáng tạo, làm chủ khoa học, công nghệ hiện đại” [24, tr.162].

Với những quyết nghị quan trọng đó, Đảng đã từng bước hoàn thiện đường lối, chủ trương về thanh niên và công tác thanh niên trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH. Đó cũng chính là những cơ sở để hệ thống chính trị đề ra nhiều chủ trương giáo dục, đào tạo, bồi dưỡng, tổ chức thanh niên thành lực lượng hùng hậu, trung thành, kế tục sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc. Đó cũng chính là sự

quán triệt sâu sắc, vận dụng đúng đắn tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên và bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau của Đảng.

3. Kết luận

Trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng đòi hỏi mọi cấp, mọi ngành cần phải nhận thức sâu sắc tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của thanh niên, nhằm tạo nên những thế hệ cách mạng kế tiếp đủ đức, đủ tài, tránh tình trạng hổng hụt thế hệ, hổng hụt cán bộ trên tất cả các lĩnh vực, các ngành... Vì vậy, tiếp cận thanh niên, vai trò của thanh niên một cách toàn diện, đồng thời làm tốt công tác thanh niên là việc làm cấp bách, hết sức quan trọng của Đảng hiện nay. Đảng ta cần đặt thanh niên ở vị trí trung tâm trong chiến lược bồi dưỡng, phát huy nhân tố và nguồn lực con người. Có như vậy mới thực hiện được mong muốn của Chủ tịch Hồ Chí Minh là phải vun trồng được những thế hệ kế tục sự nghiệp cách mạng thật trung thành, có đức, có tài, để cống hiến, đóng góp vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. □

Tài liệu trích dẫn

- [1]. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, 2011, tr.194.
- [2], [11]. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, 2011, tr.530, 530.
- [3], [9]. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, 2011, tr.216, 216.
- [4], [5], [6], [7], [10]. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, 2011, tr.298, 298, 299, 188, 70.
- [8]. Đào Thanh Hải - Minh Tiến: *Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục*, Nxb Lao động, H, 2005, tr.245.
- [12], [13], [14], [15]. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, H, 2011, tr.265, 265, 266, 266.
- [16], [18], [25]. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 15, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, H, 2011, tr.612, 612, 622.
- [17]. Hồ Chí Minh, Toàn tập, tập 2, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, H, 2011, tr.144.
- [19], [20]. *Văn kiện Đảng toàn tập*, tập 52, Nxb. Chính trị Quốc gia, H, 2007, tr. 538 - 539, 539.
- [21]. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật, H, 2011, tr.243.
- [22]. <http://tulieuvankien.dangcongsan.vn/ban-chap-hanh-trung-uong-dang/dai-hoi-dang/lan-thu-xi/cuong-linh-xay-dung-dat-nuoc-trong-thoi-ky-qua-do-len-chu-nghia-xa-hoi-bo-sung-phat-trien-nam-2011-1528>
- [23], [24]. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb Chính trị Quốc gia, H, 2016, tr.162-163.